

درسنامه

درس ششم:

کوشا و نوشا

می توان یک واژه را با چندین واژه‌ی دیگر ترکیب کرد و کلمات جدید ساخت.

مثال خنده ← خوش + خنده = خوش خنده

خنده + رو = خنده‌رو

خنده + دار = خنده‌دار

چون کلمه‌ی «خنده» در این گروه از کلمات مشترک است، به این گروه «هم خانواده» می‌گویند. همان‌طور که آموختید، نشانه‌ی «ه» در آخر بعضی از کلمه‌ها صدای «ب» و در آخر بعضی دیگر صدای «ه» می‌دهد.

مثال صدای _ ← سوره - آستانه

صدای «ه» ← کوه - شیبه

الف) با هم بخوانیم.

کوشا و نوشا

دو پرنده‌ی کوچک در جنگلی زندگی می‌کردند. اسم یکی از آن‌ها «کوشا» و اسم دیگری «نوشا» بود. آن‌ها

هم بودند و همیشه با هم پرواز می کردند. روزی پدر و مادرشان به آن ها گفتند: «شما دیگر بزرگ شده اید. بازی کردن باید چیزهای دیگری هم یاد بگیرید.»

کوشا و نوشا، شدند و پرواز کنان، لانه شان را ترک کردند. آن ها در راه، دارکوبی را دیدند. دارکوب، پرنده ی دانای جنگل بود. کوشا و نوشا از او کمی از و دانایی خود به آن ها بیاموزد. دارکوب گفت: «بسیار خوب، اما کار نیست. شما باید سال ها تلاش کنید تا دانا شوید.» کوشا و نوشا قبول کردند. دو سال کوشا به آموختن ادامه داد اما نوشا از آموختن خسته شد. او دلش آزاد باشد، بازی کند و از این شاخه به آن شاخه بپرد. برای همین، یک روز پرواز کرد و از آن جا رفت. نوشا در راه به رسید که پاکیزه، راست گو، و مهربان بود. از هدهد خواست تا این چیزهای خوب را به او یاد بدهد. هدهد کرد که به او آموزش بدهد. دو سال بود که نوشا از این کار هم خسته شد و از پیش هدهد رفت.

این بار به سخن گو رسید و از او خواست خوب حرف زدن را به او یاد بدهد. گفت: «بسیار خوب اما تو باید خوب دیدن و خوب گوش کردن را یادگیری و تمرین کنی، تا بتوانی خوب سخن بگویی. این کار، چند سال می کشد.»

نوشا قبول کرد ولی هنوز یک سال نگذشته بود که از آموختن خسته شد. برای همین یک روز پرواز کنان از پیش طوطی رفت. او گرفته بود، پیش پدر و مادر پیرش برگردد. سرانجام، نوشا به لانه برگشت و دید همه از خوبی و دانایی کوشا می زنند. کمی به فکر فرو رفت. سپس پدرش این شعر را برایش خواند:

توانا بود هر که دانا بود
ز دانش دل پیر بود.

کلمه های زیر را با دقت بخوان.

پرنده ی کوچک - زندگی - شبیه - پرواز - غیر از بازی - پرواز کنان - اما - علم و دانایی - بیاموزد - تلاش - قبول - آموختن - گذشت - پاکیزه - امانت دار - نگذشته - اول - طوطی - هنوز - همین - تصمیم - سرانجام - شعر - خواند - توانا - برنا - طول

حالا با یک برگه روی کلمات بالا را بپوشان و هر تعداد از کلمه را که یادت مانده، را بنویس.

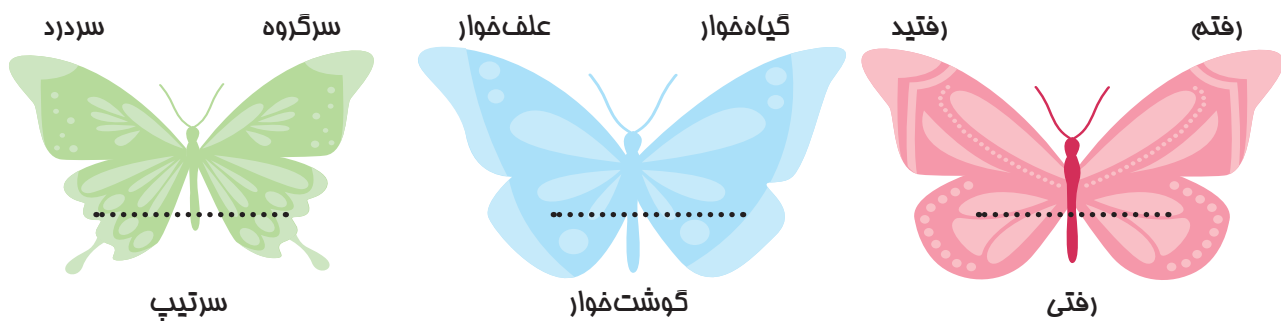

ب) جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کن.

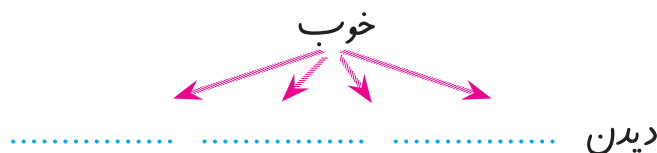
- ۱- توانا بود
- ۲- هنوز یکسال نگذشته بود که نوشا از آموختن
- ۳- ز دانش دل پیر بُود.
- ۴- تا مشق‌هایم را نوشتم، دو ساعت کشید.
- ۵- کوشا و نوشا از او خواستند کمی از و دانایی خود به آن‌ها بیاموزد.

ج) پاسخ‌های کوتاه بنویس.

۱- کلمه‌های مشترک را در هر دسته از کلمات زیر پیدا کن و در جای خالی بنویس.

- ۲- چرا نوشا در یادگیری موفق نبود؟
- ۳- کدام کلمه در گروه کلمات (می‌خواست، خواستگاری، خواستن) مشترک است؟
- ۴- چرا کوشا در آموختن موفق شد؟
- ۵- مثل نمونه کامل کن.

د) جمله‌ی درست را با «✓» و نادرست را با «x» مشخص کن.

- ۱- «ه» در کلمه‌های (میوه - راه - فایده) مثل هم است. ()
- ۲- طوطی گفت: تو اول باید خوب دیدن و خوب حرف زدن را یاد بگیری. ()
- ۳- کوشا و نوشا شبیه هم بودند. ()
- ۴- طوطی سخن‌گو گفت: خوب سخن گفتن زمان کوتاهی طول می‌کشد. ()
- ۵- نوشا علاقه‌مند به کسب علم و دانش نبود. ()

هـ) گزینه‌ی مناسب را انتخاب کن و علامت بزن.

۱- کدام پرنده به «سخن‌گو» معروف است؟

- هدهد طوطی طاووس جغد

۲- در درس «کوشا و نوشا» کدام پرنده به «دانا بودن» معروف بود؟

- هدهد طوطی طاووس دارکوب

۳- چرا کوشا و نوشا لانه‌هایشان را ترک کردند؟

- برای بازی برای پرواز برای لانه‌سازی برای یادگیری

۴- ویژگی‌های هُدهُد در درس کوشا و نوشا کدام است؟

- دانا و تمیز سخن‌گو مهربان و تمیز زشت و دروغگو

۵- شعر «توانا بود هر که دانا بود»، از کدام شاعر است؟

- مولوی ناصر کشاورز فردوسی حافظ

ی) پاسخ کاملِ پرسش‌ها را بنویس.

۱- با سه کلمه‌ی زیر یک جمله‌ی پرسشی بنویس.

😊 پاکیزه - آموزش - پرواز

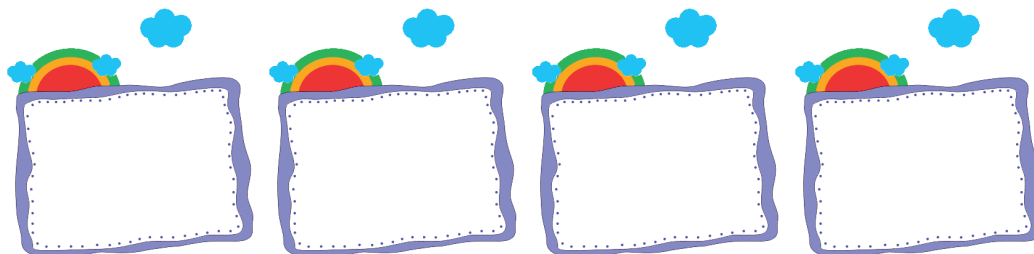

۲- درس را بخوان و کلمه‌هایی که نشانه‌ی «هـ» در آخر آن‌ها صدای «اِ» و «هـ» می‌دهد را در دو دسته طبقه‌بندی کن.

هـ ← هـ	اِ ← هـ

۳ - چهار کلمه بنویس که در آن‌ها کلمه‌ی «گل» وجود داشته باشد.

مثل: گل بانو

۴ - با کلمات زیر جمله بساز.

کوشا و نوشا 🍌

لانه 🍌

طوطی 🍌

دانایی 🍌

۵ - هر یک از بخش‌های زیر را طوری کنار هم قرار بده که چهار کلمه درست شود.

پرواز - آموخ - طو - دا - کنان - تن - طی - نا

الف) کلمه‌ی مناسب را در جای خالی قرار بده.

- ۱- نوشا از هُدهُد تا امانت‌داری را به او بیاموزد. (خاست - خواست)
- ۲- توانا بود هر که دانا بُود ز دانش دل پیر بُود. (برنا - جوان)
- ۳- دارکوب دانای جنگل بود. (پرنده‌ی - پرنده‌ای)
- ۴- شما دیگر بزرگ (شده‌اید، شده‌ایم)
- ۵- نوشا و کوشا در راه دارکوبی را (دیدند - پرسیدند)

ب) درستی و نادرستی گزینه‌های زیر را مشخص کن.

- ۱- یکی از دوستان مرد بداخلاق که دانشمند بود، به او گفت: من به تو دارو می‌دهم. ()
- ۲- آب باعث خوش‌اخلاقی آن مرد شد. ()
- ۳- صاحب گوسفندان، در شیر آب می‌ریخت تا به مردم کمک کند. ()
- ۴- سرانجام، نوشا به لانه برگشت و دید همه از این شاخه به آن شاخه می‌پرند. ()
- ۵- پزشک به مرد بداخلاق گفت: هر وقت خشمگین شدی از این دارو بخور. ()

پ) گزینه صحیح را انتخاب کن.

۱- صدای آخر کدام کلمه با بقیه متفاوت است؟

- ایستگاه گره مدرسه کاه

۲- کدام کلمه با سه کلمه‌ی دیگر، کلمه‌ای مشترک ندارد؟

- خوش‌خوراک مورچه‌خوار گیاه‌خوار گوشت‌خوار

۳- در کلمات زیر چه کلمه‌ای مشترک است؟

دانشگاه - دانش‌سرا - دانش‌جو - دانش‌پژوه

- آموز گاه دانش جو

۴- در آخر کدام کلمه (ه) آمده است؟

- تنه گناه خنده برّه

۵- املاي کدام واژه درست نادرست است؟

- شبيح غير امانت بياموزد

ت) پاسخ کوتاه بده.

کلمه‌ی مشترک هر گروه از کلمات زیر را بنویس.

۱- خوش مزه - بامزه - بی مزه

۲- کوشا - کوشش - کوش

۳- سخن - سخن گو - سخن ران

۴- یادآوری - یادگاری - یادداشت

۵- کتابخانه - نمازخانه - داروخانه

ث) پاسخ کامل بده.

۱- جمله‌ی زیر را با توجه به متن درس ادامه بده.

نوشا در راه به هُدهدی

۲- با توجه به تصویر مقابل یک قصه بنویس.

۳- چهار کلمه بنویس که دو حرف مشترک داشته باشد.

۴- کلمه‌های زیر را مرتب کن و جمله بنویس.

(خسته - هم - نوشا - از - کار - این - شد)

۵ - کدام کلمه بعد از کلمه‌ی «ما» قرار می‌گیرد؟

- خواند خواندیم خواندم خواندی

(ت) جواب کوتاه بده.

۱ - در جای خالی کلمه‌ی مناسب قرار بده.

😊 علی مدرسه برگشت.

😊 خانم کتابدار یکی از همکارانش گفت‌وگو کرد.

۲ - حرم کدام امام در مشهد است؟

۳ - به جایی که در آن موها را کوتاه می‌کنند، چه می‌گویند؟

۴ - در کلمه‌ی «مردان»، «ان» نشانه‌ی چیست؟

۵ - مخالف کلمه‌ی «سیراب» چیست؟

(ث) جواب کامل بده.

۱ - مانند نمونه به کلمات زیر کلمه‌ای مناسب اضافه کن.

😊 اتاقِ بزرگ

😊 کتابِ 😊 حیاطِ 😊 گردشِ طبیعتِ

۲ - یک‌بار با کلمه‌ی «سرد» و یک‌بار با مخالف آن جمله بساز.

۳ - کلمات به‌هم‌ریخته را مرتب کن.

بپرسیم - ما - دیگران - بلد - که - از - باید - نیستیم - چیزی - را

۴ - هم‌معنی کلمات زیر را بنویس.

😊 تندرست: میان: باعث: چهره:

۵ - جمله‌ی زیر را در دو خط ادامه بده.

😊 ما باید نظافت را رعایت کنیم.